

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs VII. Vtrum in Christo fuerint gratiæ gratis datæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

cutione boni & fuga mali, eo quod eleuatur in celsitudinem doni: & ideo etiam importat solum defectum naturalem creaturæ, qui etiam in patria remanebit, vt ait S. D. 2. 2. qu. 19. art. 11. ad 3. in qua tamen nulla potest esse imminencia vel futuritio mali, sed sola possibilitas considerata natura creata secundum se. Ad quintum negatur conseq. quia non est eadem ratio; nam humanitati Christi, vt vnita Deo simpliciter repugnat peccatum: illi vero etiam, vt vnita non repugnat naturalis defectus, quo distat in infinitum à Deo, propter quem refugit cum admiratione, & reuerentia se diuinæ celsitudinis comparare: & quoniam hic est actus propius doni timoris, ideo non repugnat Christo donum timoris, & eius actus, sicut ei repugnat pœnitentia, & eius actus.

Obi. cont. 2. concl.

CONTRA secundam concl. argum. Val. quia timoris obiectum non videtur esse nisi malum in executione ipsa possibile & velut imminens; ergo in Christo & in beatis non fuit proprie & absolute timor. Sed huic argumento iam responsum est: Nam antecedens non est verum nisi de timore, prout est passio, vel etiam de timore feruili & initiali, & de timore viæ; non autem de timore Patriæ & de timore reuerentiali. Et quoniam ipse Valentia vtrumque dicendi modum satis apte conciliat, sufficere hoc vno argumento difficultatem ex supra dictis sufficienter expeditam attigisse.

Solut.

Obi. cont. 3. concl.

CONTRA tertiam concl. argum. Vasq. Quoniam Alensis ait hunc motum reuerentiæ esse actum vere humilitatis: & ita non postulare habitum diuersum ab habitu humilitatis. Et confirmatur: quia dona Spiritus S. non sunt peculiare habitus distincti ab habitibus virtutum sed peculiare actus. Resp. falsum esse antecedens tam argumenti quam confirmationis, vt patet ex dictis.

Conf.

Solut.

Obi. 2.

CONTRA eandem conclus. argum. Suar. & cum eo Vasq. ex Aug. lib. 1. 4. de Ciuit. Dei cap. 9. dicente: Timor casti nomine ea voluntas significata est, qua nos necesse est nolle peccare non similitudine necessitatis, sed tranquillitate charitatis. Quæ verba refert etiam S. D. 2. 2. qu. 19. art. 11. ergo fuga quam beatus habet omnis peccati, quatenus à Deo separatur, timor castus dici potest, quem etiam potuit habere Christus; quia licet peccare non potuerit, tamen eius natura secundum se capax erat peccati, & ita potuit voluntate sua fugere hoc malum, tanquam possibile simpliciter sua natura: sed hic actus proprie ad charitatem pertinet; ergo. Resp. falsum esse prædictum actum fugæ ad charitatem proprie pertinere; ita vt eliciatur ab ea. quamuis ex ea deriuetur, vt ex prima causa omnium actuum voluntatis in beatis, vt supra diximus ex D. Tho.

Solut.

Obi. 3.

CONTRA eandem conclus. produci potest hoc argumentum: Actus huius doni solum potest esse timere peccatum, vt est offensa Dei, vel vt est malum meum: sed ad vtrumq; istorum sufficit charitas; ergo non requiritur actus istius doni vt distincti ad charitatem. Maior patet, quia peccatum quod respicit hic actus, non potest alio modo timeri. Minor autem probatur; quia ad charitatem pertinet amare bonum diuinum secundum se, & velle mihi beatitudinem & alia dona; ergo ad eandem pertinebit fugere peccatum, vt est offensa Dei, & vt est malum meum; quia ad eandem virtutem pertinet amare aliquod bonum & fugere contrarium. Respon. falsum esse maiorem. Ad probationem negatur assumptum: habet enim donum timoris actus in conclusione propositos. Secundo dico actum illum, quo beati Deum reuerentur & refugiant illius excellentiæ conferre suam paruitatem, & ita subtrahere se ab eius

Solut.

Na. in D. Thom. 3. partem.

subiectione, quatenus hic actus sub hac ratione fugam includit peccati, ad donum timoris pertinere. Eandem autem peccati fugam, vt respicit peccatum, quatenus est offensa Dei, vel malum ipsius beati, (si in eo esset) pertinere ad actum charitatis, vt bene probatur in argum. 6.

ARTICVLVS VII.

Vtrum in Christo fuerint gratia gratis data.

Ad septimum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerint gratia gratis data. Ei enim qui habet aliquid secundum plenitudinem: non competit illud habere secundum participationem. Sed Christus habuit gratiam secundum plenitudinem: secundum illud Ioann. 1. Plenum gratia, & veritas. Gratia autem gratis data videtur esse quedam participatio diuina, & particulariter diuersis attributa: secundum illud prima ad Corinth. 12. Diuisiones gratiarum sunt. Ergo videtur, quod in Christo non fuerint gratia gratis data.

3. cont. cap. 11. 4. fin. 2. v. 1. q. 17. art. 1. 2. 3. c. 2. obus 3. cap. 12. 1. 2. R. m. 1. 1. 3. 2. Ephes. 3. 1. 3.

Præterea: Quod debetur alicui, non videtur esse gratis ei datum. Sed debitum erat homini Christo, quod sermone sapientiæ, & scientia abundaret, & potens esset in virtutibus faciendis, & in aliis huiusmodi, quæ pertinent ad gratias gratis datas: cum ipse sit Dei virtus, & Dei sapientia, vt dicitur 1. ad Corinth. 1. Ergo Christus non fuit conueniens habere gratias gratis datas.

Præterea: Gratia gratis data ordinantur ad vtilitatem fidelium, secundum illud prima ad Corinth. 12. Vnicuique datur manifestatio Spiritus ad vtilitatem. Non autem videtur ad vtilitatem aliorum pertinere habitus, aut quacunque dispositio si homo non viatur: secundum illud Eccle. 10. Sapientia abscondita, & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vrisque: Christus autem non legitur vsus omnibus gratis gratis datis præsertim quantum ad genera linguarum. Non ergo in Christo fuerunt omnes gratia gratis data.

C

Sed contra est, quod August. dicit in Epist. ad Dardanium, quod sicut in capite sunt omnes sensus, ita in Christo fuerunt omnes gratia.

Epist. 57. tom. 2.

Respondeo dicendum, quod sicut in Secunda parte habitum est, gratia gratis data ordinantur ad fidei, & spiritualis doctrinæ manifestationem: oportet enim eum, qui docet, habere ea, per quæ sua doctrina esset inutilis. Spiritualis autem doctrina fidei primus, & principalis doctor est Christus: secundum illud Hebr. 2. Cum inuenit accessisset enarrari per Dominum, per eos, qui audierunt, in nos confirmata est, contestante Deo signis, & portentis, &c. Vnde manifestum est, quod in Christo excellentissime fuerunt omnes gratia gratis data, sicut in primo, & principali fidei doctore.

1. 2. q. 2.

Ad primum ergo dicendum, quod gratia gratium faciens, ordinatur ad actus meritorios, tam interiores quam exteriores, ita gratia gratis data ordinatur ad quosdam actus exteriores, fidei manifestatiuos: sicut est operatio miraculorum, & alia huiusmodi. In vtraque autem gratia Christus plenitudinem habuit: in quantum enim diuinitati vnita erat eius anima, plenam efficaciam habebat ad omnes prædictos actus perficiendos. Sed alij sancti, qui mouentur à Deo sicut instrumenta non vnita, sed separata, particulariter efficaciam recipiunt ad hos, vel ad illos actus perficiendos. Et ideo in alijs sanctis huiusmodi gratia diuiduntur, non autem in Christo.

E

Ad secundum dicendum, quod Christus dicitur Dei virtus, & Dei sapientia, in quantum est æternus Dei filius. Sic autem non competit sibi habere gratiam, sed esse potius datorem gratia. Competit autem sibi habere gratiam secundum humanam naturam.

Ad tertium dicendum, quod donum linguarum datum est Apostolis, quia mittebantur ad docendas omnes gentes. Christus autem in vna sola gente Iudeorum voluit personaliter predicare, secundum quod ipse dicit Matth. 15.

Gg Non

Non sum missus, nisi ad oves, quae perierunt domus Israel. Et Apostolus dicit Roma. 15. Dico Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis. Et ideo non oportuit, quod loqueretur pluribus linguis. Nec tamen defuit ei omnium linguarum notitia: cum etiam occulta cordium ei non essent abscondita (ut infra dicitur) quorum voces quaecumque sunt signa. Nec tamen inutiliter hanc notitiam habuit: sicut non inutiliter habet habitum, qui eo non vitur, quando non est opportunum.

Sensus quaesiti.

Quid sit gratia gratis data & quomodo distinguatur à gratia gratum faciente, & quotuplex sit gratia gratis data, explicat S. D. in 1. 2. qu. III. art. 1. 4. & 5.

Forma Textus.

Concl. est: In Christo excellentissime fuerunt omnes gratiae gratis datae. Probat: quia Christus fuit primus & principalis doctor spiritualis doctrinae & fidei; ergo in eo excellentissime fuerunt omnes gratiae gratis datae. Antecedens probatur ex illo Hebr. 2. Cum initium accepisset enarrari per Dominum, &c. Consequentia vero probatur: Quia oportet eum qui docet habere ea per quae sua doctrina manifestatur; sed gratiae gratis datae ordinantur ad spiritualis doctrinae & fidei manifestationem; ergo Christus fuit principalis doctor spiritualis doctrinae & fidei, oportet ut in eo fuerint excellentissime gratiae gratis datae. Maior huius argumenti probatur; quia alias sua doctrina esset inutilis.

Expositio Textus.

Ad huius articuli intelligentiam quinque notanda sunt circa conclusionem, & duo circa probationem. Et primo praemittenda sunt Apostoli verba ex Epist. 1. ad Corinth. cap. 12. Vbi gratias gratis datas enumerans ait: Vnicuique datur manifestatio Spiritus ad utilitatem: alij quidem per Spiritum datur sermo sapientiae: alij autem sermo scientiae: alteri fides: alij gratia sanitarum: alij operatio virtutum: alij prophetia: alij interpretatio sermonum. Quibus aliam addit S. D. in 2. 2. qu. 52. art. 1. ad 2. nempe gratiam consilij, qua scilicet aliquis ita est boni consilij, ut aliis consilium praebet, iuxta illud primi Machab. 2. Ecce Simon frater vester ipse vir consilij est. Quibus praemissis

Sciendum est primo conclusionem D. Thom. esse communem Theologorum doctrinam ex antiquis Ecclesiae Patribus acceptam, ut patet apud Magistrum & eius expositores in 3. distinct. 13. Veritate hanc docet August. relatus hic in argumento sed contra, & in praefatione in secundam expositionem Psalm. 29. Greg. lib. 2. Moral. cap. 42. Chrysof. Hom. 11. & 29. in Ioan. Rupertus libro 5. de Glor. Trinit. c. 19. & 20. Porro Chrysof. conclusionem probat ex verbis illis Ioan. 3. Non ad mensuram dat Deus Spiritum. Et probari potest ex illo Ioan. 1. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus. Cum igitur Apostoli & alij praecipui Ecclesiae viri gratias omnes gratis datas paulo ante numeratas acceperint, eadem in Christo secundum plenitudinem praeritisse dicendum est. His adde rationem D. Thom. quae optima est.

Secundo observandum est, praedictas omnes gratias, una duntaxat excepta, non solum ad modum habitus sed etiam cum actuali nonnunquam operatione esse necessario Christo tribuendas. Ex quibus prima est sermo sapientiae, qua videlicet Doctor cognitionem habens diuinorum fit potens alios congrue & facile de diuinis instruere.

Secunda vero est sermo scientiae: quo significatur rerum humanarum cognitio cum quadam facultate & idoneitate ad diuina per haec humana ceteris manifestanda. Has autem duas gratias excellentissime Christum habuisse probant Origenes lib. 3. contra Celsum. Hieronym. tomo 3. ad Priscillam Virginem, & Cyrillus lib. 2. in Ioan. ex illo Matth. 7. Admirabantur turbae super doctrinam eius: erat enim docens eos sicut potestatem habens, & non sicut scribae eorum, & pharisaei. Et ex illo Luca 4. Et mirabantur in verbis gratiae, quae procedebant ex ore ipsius. & ex illo Ioan. 7. Nunquam sic locutus est homo. Tertia est gratia fidei, quae est certissima cognitio de rebus inuisibilibus, quae supponuntur ut principia in catholica doctrina, ut ait S. D. in prima secunda,

quasi. 11. artic. quarto, hanc autem Christum habuisse probat S. D. & eius expositores infra quasi. 9. artic. 3. & quasi. 11. artic. 1. Ex illo ad Colos. 2. In Christo sunt omnes thesauri sapientiae, & scientiae absconditi. Ex illo Isai. 11. Replebit eum Dominus Spiritu sapientiae, & intellectus. Suarez tribus aliis modis exponit gratiam fidei & iuxta singulos probat esse Christo tribuendam. Quarta gratia est gratia sanitarum: quam Christum excellenter habuisse testatur innumeri languores, quos à Christo fuisse sanatos noui testamenti narrat historia.

Quinta gratia est operatio virtutum: qua, ut ait S. Thom. in alleg. quasi. 11. artic. 4. Doctor catholicus suam doctrinam confirmat faciendo ea, quae ad solam diuinam potestatis manifestationem ordinantur; ut quod Sol stet aut tenebrescat; vel quod mare diuidatur. Quamuis autem, ut ait Chrysofomus in Psalm. 8. Christus nullum miraculum fecerit, quod non ordinetur ad salutem hominum, quaedam tamen ex illis sunt, quae ad salutem hominum suapte natura non ordinantur, sed ex Christi tantum benignitate; sicut illud Marci 4. & Luca 8. Exurgens comminatus est vento, & dixit mari tace, & obmutescit, & cessauit ventus, & facta est tranquillitas magna. Huius vero generis miracula ad gratiam virtutum per se primo videntur pertinere: secundario vero aut quasi per accidens ad gratiam sanitarum. Sed praeterea sunt alia quaedam ad solam Dei potentiam manifestandam: ac proinde ad solam hanc gratiam virtutum pertinentia: nam statim natus creauit stellam in Oriente, quae Magos Bethleem vsque produxit: quando baptizatus fuit Caelos aperuit, & tempore passionis Caelum obscurauit. Sexta gratia est prophetia: quam in Christo fuisse probat S. D. artic. sequenti. Septima est discretio Spirituum, ad quam pertinet cognoscere & manifestare occulta cordium. Hanc autem Christum habuisse saepe testantur Euangelia. Nam Matth. 9. dicitur: Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Et cap. 12. Iesus autem sciens cogitationes eorum: Et similia habentur Luca 5. 6. 9. & 11. Octaua est interpretatio sermonum: quae facultas quaedam est proponendi & explicandi secundum legitimum sensum doctrinam iis, qui sunt erudiendi; quam gratia excellenter in Christo fuisse testantur Euangelia Matth. 5. 12. 15. & 22.

Quibus in locis Dominus scripturarum aperuisse narratur. Nona est ea, quam addit S. D. ex 1. Machab. 2. s. gratia consilij. Quam in Christo fuisse patet ex consilij ad perfectionem ducentibus ab eo datis Matth. quinto, & alibi.

Difficultas vero est de gratia, siue dono linguarum. In qua tria considerantur. Primum est notitia omnium linguarum: Quam in Christo fuisse probat S. Doct. hic ad tertium; quia cognouit occulta cordium, quorum voces sunt signa; ergo

Probabile esse in Christo fuisse donum linguarum non solum quo ad notitiam facultatis, sed etiam quo ad usum.

multo magis cognouit ipsarum vocum significata: longe namq; maius est cordium cogitationes, antequam vlllo signo exprimentur, cognoscere, quam significata verborum eas exprimentium intelligere. *Secundum* est facultas vtendi linguis omnibus, quæ in organorum locutioni deseruientium bona dispositione consistit, supposita linguarum notitia. Hanc autem in Christo fuisse perfectissimam ex eo constat, quod eius corpus ab ipso Deo sapientissimo pariter ac potentissimo fuit organizatum. *Tertium* est vltus ipsarum linguarum, quem S. D. hic ad 3. & in 2. 2. qu. 76. art. 1. ad 3. ait non fuisse Christo necessarium: quia Christus (inquit) in vna sola gente Iudeorum voluit personaliter predicare, iuxta illud Matth. 15. Non sum missus, nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel, & illud Apost. Rom. 15. Dico Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis: & ideo non oportuit, vt loqueretur pluribus linguis. Quæ tamen notitia (inquit) non frustra fuit in Christo; sicut nec inutiliter habet habitum, qui eo non vtitur, quando non est opportunum. Vbi obserua D. Thom. non negare absolute in Christo fuisse vsum doni linguarum: sed tantum asserere non fuisse necessarium ob dictam causam. Quare non est omnino improbabilis eorum sententia, qui dicunt linguarum dono nonnunquam in priuatis colloquiis ad salutem tamen eorum quibus cum loquebatur pertinentibus vsum fuisse: vt quando locutus cum Regulo vel Cananea, & forsitan etiam cum Pilato: In Aegypto vero, dum esset puer, si lingua illa Aegyptiaca vltus est, non fuit ex dono linguarum, quia tunc non loquebatur vt Doctor Evangelicæ veritatis, sed vt priuata persona, vt hic aduertit Val. puncto 5. Quod autem de Epistola Christi Domini ad Abagarum Regem Edessenorum syriaca lingua conscripta referunt ex Euseb. Med. & Valq. super hoc art. & Suar. disp. 21. sect. 2. satis mihi probabile est ob insignes authores, quos allegat Baronius in primo Tomo Anal. Ecclesiast. anno Christi 31. à capit. 51. vsque ad 55. Si tamen eam opinionem sequeremur, quæ nonnullis Patribus & Scholasticis probabilior visa est, nimirum gratiam linguarum in eo positam fuisse, vt euangelicæ veritatis Doctor in proprio loquens idiomate ab omnibus intelligeretur, ac si in propria cuiusque audientis lingua loqueretur, absque dubio asserendum esset, non solum gratiam hanc sed etiam eius vltum pluries Christum habuisse: eo namque in solemnitatibus Iudaicæ gentis prædicante, in quibus ad templum cum Iudæis Gentiles etiam plurimi ex Romanorum ministris, & alij ex finitimis regionibus confluxebant, probabile est à singulis verborum significata fuisse percepta; quamquam de hoc, sicut & de multis alijs à Christo patris miraculis ob causam soli Deo notam nihil meminerint Euangelistæ.

A ordinem ad obiecta sua formalia; Cum itaque prædicta virtus & gratiæ gratis datæ diuersa respiciant obiecta formaliter sumpta, necesse est has ab illa formaliter esse distinctas. Nullum autem inconueniens est, eandem miraculi substantiam à Christo Domino per diuersa principia & sub diuersa ratione causari, sicut etiam per diuersas scientias cognoscit idem obiectum sub diuersa ratione; & diuersorum idiomatum notitiam habuit sub diuersa ratione per scientiam beatam & per infusam & per gratiam linguarum. Non placet autem doctrina Valentis in dicto loco dictæ virtutem illam instrumentalem phyficam esse: potentiam autem harum gratiarum esse moralem: nam per has gratias Sancti quandoque phyfice miracula faciunt; ergo multo magis Christus.

Valentia dictum respicitur.

Quarto notandum est, non omnes sed aliquas tantum ex his gratiis esse habitus infusos, & in anima permanentes: quosdam autem ex gratuita tantum Dei motione secundum singulos actus dependere: Nam donum sapientiæ, scientiæ & fidei habitus quidam sunt; gratia vero miraculorum influxus quidam est diuinæ virtutis inuocata miraculum operantis, aut etiam vim homini vt instrumeto ad opus miraculosum largientis: donum autem prophetiæ motio diuina est & inspiratio ad præcognoscenda ac prænuncianda futura; & quæ longe distat ab hominum cognitione. Et quia gratiæ gratis datæ eiusdem erant rationis in Christo, & in alijs quibus à Deo donatæ sunt; ideo eundem essendi modum habebant in Christo, sicut & in alijs, quædam scilicet ad modum habitus & quædam etiã vt diuinæ virtutis ac largitatis influxus: sicut enim Christus scientiam habuit beatam, infusam & acquisitam, & dona etiam intellectualia, vt omnia cognosceret omni modo cognitionis eius perfectioni congruentis, & præter potentiam animæ instrumentalem ad vniuersa miracula, & mutationes fini redemptionis deseruientes extensam: habuit etiam gratias miraculorum & sanitarum, vt s. gratis istis sub eorum propria & specifica ratione perficeretur: ita dicendum est ipsum vnquamque gratiam secundum modum illi proprium & connaturalem habuisse: ac proinde quosdam ad modum habitus & quosdam ad modum influxus absque vlllo habitu à Deo recepisse; quicquid dicat Suar. in fine disp. 21.

Quinto Videnda sunt, quæ scribit Caiet. & post eum Medina circa resp. ad primum argumentum de plenitudine & diuisione gratiarum in Christo.

Postremo lege, si placet ea quæ notat Caiet. circa antecedens; & consequentiã entymematis, quo probatur in textu conclusio.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum in Christo fuerit prophetia.

Ad octauum sic proceditur. Viderur, quod in Christo non fuerit prophetia. Prophetia enim importat quædam obscuram, & imperfectam notitiam secundum illud Num. 12. Si quis fuerit inter vos propheta Domini, per somnium, aut in visione loquar ad eum. Sed Christus habuit plenam & apertam notitiam multo magis, quam Moyses, Ioan. 4. l. 6. de quo ibi subditur, quod palam, & non per anigmata videt Deum. Non ergo in Christo debet poni prophetia.

Præterea: Sicut fides est eorum, quæ non videntur, spes eorum, quæ non habentur, ita prophetia est eorum, quæ non sunt presentia, sed distant: nam propheta dicitur quasi procul fans. Sed in Christo non ponitur fides, nec spes vt supra dictum est. Ergo prophetia etiam non debet poni in Christo.

In anima Christi præter virtutem instrumentalem ad immutationes miraculosas fuisse gratias gratis datas, quasdam quibus ad modum habitus, quasdam autem ad modum influxus.

Tertio notandum est, animam Christi prout est instrumentum Verbi cui personaliter est vnita, habuisse virtutem instrumentalem ad omnes illas immutationes miraculosas faciendas, quæ sunt ordinabiles ad finem Incarnationis, qui est instaurare omnia siue quæ in Cælis siue quæ in terris sunt, vt ait S. D. infra quæst. 13. art. 2. & ideo extenditur ad omnes effectus causabiles per gratias gratis datas; nec tamen ea posita istæ superfluent, quia virtus illa vniuersalior est; cum extendatur etiam ad iustificacionem, & ad omnem aliã mutationem ordinabilem ad finem redemptionis, etiam si non sit miraculosa; gratiæ vero gratis datæ, tam singulæ quam omnes simul sumptæ obiectum habent magis contra ctum, scilicet miracula ad fidei confirmationem ordinata. Constat autem potestatis, seu virtutes specie distingui per Naz. in D. Thom. 3. partem.